

ŠIFRA UČENIKA

MATURSKI ISPIT

JUN, ŠKOLSKE 2014/15. GODINE

CRNOGORSKI-SRPSKI, BOSANSKI,
HRVATSKI JEZIK I KNJIŽEVNOST

U P U T S T V O

VRIJEME TRAJANJA TESTA 180 MINUTA

Za vrijeme testa nije dozvoljena upotreba elektronskih uređaja. Učenik/ca ne smije na bilo koji način otkrivati u testu svoj identitet ili se direktno obraćati ocjenjivaču.

Test **MORA** biti napisan hemijskom olovkom koja se ne može brisati.

Test sadrži zadatke koji se rješavaju na jedan od sljedećih načina:

- zaokruživanjem broja ispred tačnog odgovora
- pisanjem kratkog odgovora
- pisanjem dužeg odgovora
- pisanjem eseja

Uz test si dobio/dobila **list za odgovore** za zadatke višestrukog izbora. Potrebno je da na odgovarajuće mjesto pažljivo prepíšeš svoje odgovore.

Zadatak će se vrednovati sa 0 (nula) bodova ako je:

- netačan
- zaokruženo više ponuđenih odgovora
- nečitko i nejasno napisan
- rješenje napisano grafitnom olovkom

Ukoliko pogriješiš, prekriži i odgovori ponovo. Kad završiš, provjeri svoje odgovore.

Srećno!

PRAZNA STRANA

Koristeći dati tekst odgovori na pitanja 1, 2, 3, 4, 5 i 6.

Sedam svjetskih čuda starog svijeta je skup arhitektonskih djela koje su stari Grci, naročito u helenističkoj epohi, smatrali vrhuncem ljudske kreativnosti i genijalnosti. Međutim, od ovih sedam čuda još samo kompleks Velikih piramida u Gizi i danas postoji.

Artemidin hram	Efes, Turska
Velike piramide	Giza, Egipat
Vavilonski viseći vrtovi	Irak
Kolos sa Rodosa	Grčka
Mauzolej u Halikarnasu	Bodrum, Turska
Statua Zeusa u Olimpiji	Grčka
Faros u Aleksandriji	Grčka

Najstarije pominjanje ideje da se sastavi lista svjetskih čuda potiče od historičara Herodota (oko 450. godine p. n. e.). Prvi put svih sedam čuda zajedno pomenuta su u epigramu feničanskog pisca Antipatrosa iz Sidona (2. vijek p. n. e.), koji je autor putopisa po istočnom Mediteranu svog vremena. Grci su ovaj spisak nazvali *Sedam atrakcija naseljene zemlje koje treba obavezno vidjeti*. Začuđujuće je da Antipatros, iako je bio Grk, nije uvrstio Akropolj. Sedam čuda je vjerovatno odabrano zato što je ovaj broj za stare Grke imao simboliku magičnog broja. Opis sedam svjetskih čuda nalazi se u traktatu iz 6. v. n. e. *O sedam svjetskih čuda (De septem mundi miraculis)*.

Novih sedam svjetskih čuda ili Sedam svjetskih čuda novog svijeta je međunarodno takmičenje organizovano na inicijativu Bernarda Vebera, osnivača *Nove otvorene svjetske korporacije*, sa ciljem da se stvori sedam novih simbola cijelog svijeta.

Na ovom takmičenju mogle su da učestvuju građevine nastale od početka svijeta i završene do 2000. godine, uz uslov da i danas postoje i da su u očuvanom stanju. Svako ko je želio, mogao je da glasa putem telefona, imejla, SMS poruke ili preko vebsajta organizatora ovog događaja. Praktično je bilo moguće da ista osoba glasa neograničen broj puta – jedini uslov bio je da svaki put glasa sa druge imejl adrese ili da pošalje SMS sa drugog mobilnog telefona. Od početka glasanja 2000. godine, iz cijelog svijeta pristiglo je skoro 200 nominacija za nova čuda, ali je lista sužena na 21 prijedlog.

Proglašenje pobjednika održano je u Portugalu, u Lisabonu, 7. jula 2007. godine. Prema organizatorima, red po kom su pobjednici bili objavljeni je nasumičan, i nema veze sa brojem glasova koje je svako od njih dobio.

Kineski zid	Kina
Drevni grad Petra	Jordan
Hrist Spasitelj	Rio de Žaneiro, Brazil
Maču Pikču	Kusko, Peru
Čičen Ica	Jukatan, Meksiko
Koloseum	Rim, Italija
Tadž Mahal	Agra, Indija

Od glasanja se, međutim, odmah distancirala UNESCO, organizacija UN-a za obrazovanje, nauku i kulturu, koja redovno dopunjava listu svjetske baštine, uz ocjenu da takmičenje odražava mišljenje samo onih koji su glasali. Iz toga slijedi da glasanje nije

univerzalno, s obzirom na to da je onemogućeno milionima onih koji nemaju pristup internetu. Lista kandidata napravljena je prema kriterijumima koji nemaju ni obrazovni ni naučni karakter. Odluku da ne podrži ovu kampanju donijela je i zato što smatra da se radi o medijskoj kampanji u ličnu Veberovu korist. Još jedan argument je da sentimentalna vrijednost nije dovoljna da bi jedan spomenik bio uključen na listu čuda.

Mnogi vjeruju da je jedini cilj ovog projekta profit (glasanje putem telefona se plaćalo) iako Bernard Veber tvrdi da je cilj kampanje da ohrabri kulturnu različitost podržavanjem, očuvanjem i restauracijom spomenika, kao i da inspiriše ljude da cijene kulturno nasljeđe. Njegova fondacija je saopštila da će iskoristiti 50% prikupljenih sredstava za finansiranje restauracije kulturne baštine širom svijeta.

Kritika koju poznavao umjetnosti upućuju ovom takmičenju je i činjenica da se sedam čuda bira glasanjem, kada se umjetnička vrijednost ne mjeri glasanjem, pogotovo ne onih osoba koje nemaju potrebna znanja iz umjetnosti.

Drugi, opet, kao direktor Čičen Ice, misle da ovaj tip inicijativa podstiče kompetitivnost i diskriminaciju.

Iz Egipta je saopšteno da ta zemlja u potpunosti odbacuje uključivanje piramida u takmičenje sa građevinama kao što je Sidnejska opera, a neki su čak okarakterisali projekat kao *apsurdan* i kao običnu promociju Bernarda Vebera.

I drugi su se pridružili kritikama koje je uputila UNESCO, a u vezi sa tim što mnogi nisu mogli da glasaju zbog toga što nemaju pristup internetu; telefon, ili novac da bi platili glasanje. Tome se dodaje sumnjiva činjenica da jedna osoba može da glasa više puta.

Komentari učesnika:

- 1) Ivon Ortega, guvernerka države Jukatan: *Drevne Maje su nam donijele sreću, ali danas moramo da iskoristimo ovu veliku prednost i upotrijebimo je za ekonomski razvoj zemlje.*
- 2) Danijel Guardado, student iz Brazila: *Mislim da statua Hrista treba da bude među pobjednicima. Prelijepa je i važna za naš grad. Rio zaslužuje više od nasilja kojeg ima sve više na našim ulicama.*
- 3) Farouk al Hadidi, Ministarstvo turizma Jordana: *Drago nam je što smo među pobjednicima i nadamo se da će ljudi iz cijelog svijeta sada još više dolaziti u Jordan da vide novo svjetsko čudo - Petru.*
- 4) Vard Haman, stanovnik Nju Delhija: *I ja sam učestvovao u glasanju, jako sam ponosan što je Tadž Mahal ušao među svjetska čuda. Osim toga, Tadž je simbol istinske ljubavi.*

(Tekst je priređen prema različitim izvorima)

1. Osnovni cilj ovog teksta je da:

1. ponudi opšti opis sedam svjetskih čuda kroz istoriju.
2. prikaže malo poznate informacije o kulturnom i civilizacijskom nasljeđu.
3. promoviše Bernarda Vebera i *Novu otvorenu svjetsku korporaciju*.
4. ukaže na različita gledišta o izboru novih sedam svjetskih čuda.

Zaokruži broj ispred tačnog odgovora i rješenje prenesi na list za odgovore.

1 bod

2. Izaberi jedan argument iz teksta i obrazloži zašto UNESCO nije podržala Veberovu inicijativu.

2 boda

3. Objasni koje djelo sa liste *Sedam svjetskih čuda starog svijeta* zadovoljava uslove za učešće na takmičenju *Sedam svjetskih čuda novog svijeta*.

1 bod

4. Prvo pominjanje svih sedam svjetskih čuda zajedno potiče iz:

1. drugog vijeka p. n. e.
2. petog vijeka p. n. e.
3. šestog vijeka n. e.
4. šestog vijeka p. n. e.

Zaokruži broj ispred tačnog odgovora i rješenje prenesi na list za odgovore.

1 bod

5. Prema komentarima učesnika izdvoji ključni razlog zbog kojeg je takmičenje bilo poželjno.

1 bod

6.

Da li datum proglašenja pobjednika - 7. jul 2007. godine može imati simboličko značenje? Objasni svoj odgovor.

1 bod

Na osnovu teksta odgovori na pitanja 7, 8, 9, 10 i 11.

Mnoge poznate ličnosti svjedočile su o povezanosti muzike i svojih izuzetnih postignuća u raznim oblastima. Na primjer, Albert Ajnštajn, kao dječak, bio je izuzetno loš đak. Nastavnik je rekao njegovim roditeljima da ga ispišu iz škole, jer je bio *suviše glup da uči*, i da bi bilo rasipanje sredstava za školu da ulažu vrijeme i energiju u njegovo obrazovanje. Škola je predložila njegovim roditeljima da nađu Albertu neki fizički posao. Umjesto toga, roditelji su mu kupili violinu. Ajnštajn je postao dobar violinista, i govorio je da je sviranje violine tajna njegovog naučnog uspjeha. Njegov prijatelj, G. J. Vitrov, rekao je da je Ajnštajn rješavao matematičke probleme i jednačine uz pomoć improvizacija na violini.

Reakcije na muziku lako se mogu primijetiti u ljudskom tijelu. Klasična muzika iz baroknog perioda opušta srce i puls, u ritmu muzike. Kad tijelo postane opušteno i budno, um se lakše koncentriše. Takođe, barokna muzika smanjuje krvni pritisak i poboljšava sposobnost učenja. Muzika utiče na amplitudu i frekvenciju moždanih talasa, koja se može mjeriti elektroencefalogramom. Muzika takođe utiče na brzinu disanja i električni otpor kože. Zjenice se šire, povećava se krvni pritisak, i puls.

Mocartova muzika i barokna muzika, sa ritmom od 60 udaraca u minuti, aktiviraju lijevu i desnu hemisferu mozga. Istovremen rad lijeve i desne hemisfere mozga maksimalno povećava učenje i zadržavanje informacija. Informacija koja se proučava aktivira lijevu hemisferu, dok muzika aktivira desnu hemisferu. Takođe, aktivnosti koje angažuju obje hemisfere u isto vrijeme, kao što je sviranje instrumenta ili pjevanje, osposobljavaju mozak da bolje obrađuje informacije.

Prema tvrdnjama američkog *Centra za nova otkrića u učenju*, potencijal za učenje može se povećati najmanje pet puta korišćenjem muzike od 60 udaraca u minuti. Na primjer, stari Grci su pjevali svoje drame, jer su znali da muzika može da im pomogne da lakše pamte. Poznati bugarski psiholog, dr Džordž Lozanov, pronašao je način za brže učenje jezika tako što je puštao svojim učenicima određena djela klasične muzike iz baroknog perioda. Koristeći njegov sistem, učenici su učili i do 1000 riječi i fraza u jednom danu. Pored toga, prosječna stopa zadržavanja naučenih informacija bila je 92%.

Međutim, slušanje muzike dok se uči ne garantuje pamćenje informacija, ali može da poboljša učenje. Muzika u pozadini sama po sebi nije dio procesa učenja, ali ona ulazi u pamćenje zajedno sa naučenim informacijama. Dozivanje naučenih informacija je bolje kada se tokom prisjećanja koristi ista muzika kao ona koja je slušana tokom učenja.

(Tekst je priređen prema različitim izvorima)

7. Osnovna ideja ovog teksta je da:

1. dokaže povezanost muzike i izuzetnih postignuća pojedinaca.
2. iznese zanimljive činjenice iz Ajnštajnovne biografije.
3. pokaže kako formalno obrazovanje nije uslov uspjeha.
4. ukaže na moguću vezu između pamćenja i muzike.

Zaokruži broj ispred tačnog odgovora i rješenje prenesi na list za odgovore.

1 bod

8. Slušanje barokne muzike:

1. opušta tijelo i povećava krvni pritisak.
2. povećava električni otpor kože i puls.
3. smanjuje krvni pritisak i opušta srce.
4. smanjuje frekvenciju moždanih talasa.

Zaokruži broj ispred tačnog odgovora i rješenje prenesi na list za odgovore.

1 bod

9. Izdvoji ključnu karakteristiku zbog koje određena vrsta muzike može povećati potencijal za učenje.

1 bod

10. Navedi aktivnosti koje imaju isti efekat kao slušanje Mocartove i barokne muzike.

1 bod

11. Daj naslov tekstu sa ciljem da što više privuče pažnju čitalaca.

1 bod

Koristeći dati tekst riješi zadatke 12,13,14 i 15.

Vidim da si sa komšijom više nego sa bratom. Kad ti nešto zatreba – eto njega. Samo on i niko kao on. Dobro pazi što ti kažem, jer neće proći mnogo vremena i sam ćeš shvatiti, sve ti je to - veži mačku o rep!

12. Objasni značenje frazeologizma vezati mačku o rep.

1 bod

13. Napiši frazeologizam sa suprotnim značenjem od frazeologizma *vezati mačku o rep.*

1 bod

14. U kom padežu je upotrijebljena riječ mačku u datom tekstu?

1. akuzativu
2. dativu
3. genitivu
4. lokativu

Zaokruži broj ispred tačnog odgovora i rješenje prenesi na list za odgovore.

1 bod

15. Riječ samo u navedenom tekstu je:

1. veznik
2. pridjev
3. prilog
4. rječca

Zaokruži broj ispred tačnog odgovora i rješenje prenesi na list za odgovore.

1 bod

Pažljivo pročitaj odlomak iz Čehovljeve drame *Ujka Vanja* i uradi zadatke 16, 17 i 18.

VOJNICKI: *O, da! Ja sam bio svijetla ličnost, koja nikom nije svijetljela...*

Pauza.

Ja bio svijetla ličnost! To je najzluradiji podsmijeh! Meni je sada četrdeset sedam godina. Do prošle godine i ja sam, kao i vi, nastojao da zamažem sebi oči tom vašom sholastikom, da ne vidim pravi život, i mislio sam da pravilno postupam. A sad, kad bi samo znali! Noćima ne spavam od gnijeva, od bijesa, što sam tako glupo gubio vrijeme, kada sam mogao imati sve što mi sada uskraćuje moja starost!

SONJA: *Ujka Vanja, ne budi dosadan!*

MARIJA VASILJEVNA (sinu): *Ti kao da nešto zamjeraš svojim ranijim uvjerenjima... Ali nisu kriva uvjerenja nego ti lično. Zaboravljao si da ubjeđenja sama po sebi nisu ništa, mrtvo slovo... Trebalo je raditi...*

VOJNICKI: *Raditi? Ne može svako biti pisači *Perpetuum mobile*, kao vaš her profesor...*

MARIJA VASILJEVNA: *Šta ti hoćeš time da kažeš?*

SONJA (preklinjući): *Bako! Ujka Vanja! Preklinjem vas!*

VOJNICKI: *Ćutaću. Ćutaću, i izvinjavam se.*

Pauza.

JELENA ANDREJEVNA: *A danas je lijepo vrijeme... Nema vrućine...*

Pauza.

VOJNICKI: *U ovakvo vrijeme dobro je objesiti se...*

16. Na osnovu navedenog odlomka odredi stilsku funkciju pauze u drami *Ujka Vanja*.

1 bod

17. U datom odlomku Vojnicki ispoljava:

1. samopouzdanje i aroganciju
2. razočaranje i ogorčenje
3. sumnju i uznemirenost

Zaokruži broj ispred tačnog odgovora i rješenje prenesi na list za odgovore.

1 bod

- 18.** Da li se za likove u drami *Ujka Vanja* može reći da su to likovi u razvoju? Zaokruži DA ili NE i obrazloži svoj odgovor.

DA NE

1 bod

- 19.** Upiši nazive epoha kojima pripadaju sljedeća književna djela:

Đ. Bokačo: *Dekameron* _____

R. Ratković: *Ponoć mene* _____

Molijer: *Tartif* _____

1 bod

Pročitaj stihove i odgovori na pitanja 20 i 21 (a, b).

*Ja sam tvrđava sa jedinom zastavom srca.
Nevidljivi bedemi sazidani od rana.
Uspavankom
Odolijevam najezdama.
Preobražen u oklopu sna.*

- 20.** Prepiši stihove u kojima se javlja opkoračenje.

1 bod

21.

a) Dominantna odlika navedenog odlomka je:

1. naracija u izrazu
2. upotreba rime
3. metaforičan izraz

Zaokruži broj ispred tačnog odgovora i rješenje prenesi na list za odgovore.

1 bod

b) Obrazloži izabrani odgovor.

1 bod

22.

Kojim je oblikom umjetničkog kazivanja napisan dati odlomak iz romana *Na Drini ćuprija*?

Jelo mu je otrovano, ljudi su mu crni, život mu je mrzak samo kad pomisli na to. Nemilost, to znači da si udaljen od vezira, da ti se neprijatelji podsmevaju (ah, samo ne to!), da nisi niko i ništa, da si dronjak i fukara ne samo u tuđim nego i u svojim očima. Znači izgubiti teško stečeni imetak ili, ako ga i zadržiš, grickati ga kradimice, daleko od Stambola, negde u progonstvu, u mračnoj provinciji, zaboravljen, izlišan, smešan, bedan. Ne, samo to ne! Bolje ne gledati sunce i ne disati vazduh! Sto puta je onda bolje bilo i ne biti niko i ne imati ništa!

1 bod

23.

Zaokruži broj ispred pravilno napisane riječi i rješenje prenesi na list za odgovore.

1. isčeznuti
2. otploviti
3. potstanar
4. rijedkost

1 bod

Pročitaj stihove iz Boderove pjesme *Saglasja* i uradi 24, 25. i 26. zadatak.

*Priroda je onaj hram gde iz stubova živih
pokatkada poneka nejasna reč izleće;
čovjek se tuda po šumama simbola kreće,
pod pogledom njihovih očiju poverljivih.*

*Kao dugi odjeci što se daleko spoje
u nekakvu mračnu i duboku istovetnost,
neizmernu kao što je noć i kao svetlost,
govore među sobom zvuci, mirisi, boje.*

*Ima mirisa svežih kao detinje puti,
blagih kao oboe, kao polja zelenih
- a drugi su poredni, raskošni, izvrgnuti,*

*Što imaju moć stvari u beskraj raširenih,
s dahom ambre, mošusa, tamjana i izmirne,
koji pevaju zanos kad čula duh dodirne.*

24. Stilska figura koja se nalazi u osnovi *univerzalne analogije* je:

1. alegorija
2. metafora
3. oksimoron
4. sinestezija

Zaokruži broj ispred tačnog odgovora i rješenje prenesi na list za odgovore.

1 bod

25. Objasni kakva se vizija svijeta izražava pomoću *univerzalne analogije*.

2 boda

26. Odredi vrstu rime u prvoj strofi. _____

1 bod

27. Na osnovu navedenog odlomka protumači kakvu ulogu ima prikazivanje prirode u strukturi romana *Lelejska gora*.

Okrenuh se prema šumi – ona se sva digla na noge i ustremila da me zgazi. Pogledah livadu ustalasanu – ona me mami da me izda. Na putu nema nikog i nije ga bilo otkad pamtim, po tome izgleda da to i nije put za ljude nego varka naslikana da izgleda da ih je bilo. Uspravih se s puškom ispred sebe – tako jedino smirujem stvari kad pokušaju da se pobune. Drveće zastade gdje se zadesilo, samo neka stabla pohodom zahuktana počеше da se okreću oko sebe. Livada se uprepodobi i tišina leže na nju, vjetar se sakri iza grana i sve se postara da zauzme svoja mjesta. Nebo je opet gdje je bilo, runo oblaka nataklo se na krivi rog Lelejske gore. Sve se dobro svršilo. Za sada se svršilo, ali drugi put ne znam kako ću izaći na kraj s nemuštim stvarima što se naglo izmiješaju i u čoporu k meni krenu.

1 bod

Pročitaj odlomak iz Šekspirove drame *Hamlet* i odgovori na 28. pitanje

KRALJICA: Je li to Hamlet uputio njoj?

POLONIJE: Čekajte malo, gospo, biću tačan.

(Čita)

Sumnjaj da l' su zbilja sjajne zvijezde ove;

Sumnjaj da li Sunce zna putanju svoju;

Sumnjaj da li laž se istinom ne zove;

Ali u ljubav ne posumnjaj moju...

28. Sa kojom namjerom Polonije čita kraljici Hamletovo pismo?

1 bod

Pročitaj odlomak iz *Gorskog vijenca* i odgovori na 29. pitanje.

Kad viđeh vitešku nevolju,
zabolje me srce, progovorih:
Što, pogani, od ljudi činite?
Što junački ljude ne smaknete?
Što im takve muke udarate?
Dok Grbičić meni poprišapta:
Nemoj takve govorit riječi,
Ne smije se ovdje pravo zborit!
Tvoja sreća – ne razumješe te.

29. Koja su dva socio-kulturna modela suprotstavljena u navedenom odlomku?

1 bod

30. Ponuđene su dvije teme za pisanje eseja. Zaokruži broj ispred teme koju si odabrao/odabrala i napiši esej koji treba da sadrži od 250 do 300 riječi.

Oblikuj ga kao zaokruženu cjelinu (uvod, razrada, zaključak).

Poštuj zahtjev o broju riječi +/-10% (ocjenjuje se sastav koji ima od 225 do 330 riječi; ako esej ima manje od 225 riječi, **NE ČITA SE UOPŠTE**, a na 330. riječi **PRESTAJE** čitanje).

Vodi računa o jezičkoj pravilnosti i čitljivosti teksta.

1. Čovjek je promjena, a zlo je ako ne poslušamo savjest kad se javi

Pažljivo pročitaj odlomke iz romana *Derviš i smrt* kao i uputstva za pisanje eseja.

Dvadeset godina sam derviš, a malim djetetom sam pošao u školu, i ne znam ništa izvan onoga što su htjeli da me nauče. Učili su me da slušam, da trpim, da živim za vjeru. Boljih od mene je bilo, vjernijih nema mnogo. Uvijek sam znao šta treba da činim, derviški red je mislio za mene, a osnovi vjere su tvrdi i široki, i ništa moje nije postojalo što se u njih nije moglo uklopiti. Imao sam porodicu, živjela je svojim životom, moja po krvi i dalekom sjećanju, po djetinstvu koje cijelog života zatrpavam, varajući se da je mrtvo, moja jer tako treba da bude, volio sam tu ljubav bez dodira i koristi, iako je zato bila i hladna. Postojali su, moji su, i to mi je bilo dovoljno, i njima valjda, tri viđenja u ovih dvadeset godina nisu ništa ni popravila ni pokvarila, nisu ni smetali ni pomagali mojoj službi i vjeri, iako sam više osjećao ponos što sam našao širu porodicu, nego žalost što sam se udaljio od vlastite. I, eto, desilo se da je moga brata stigla nesreća. Kažem tu riječ jer ne znam pravu, ne kažem ni pravda ni nepravda, i tu počinje muka. Ne volim nasilje, mislim da je to znak slabosti i nerazumnog rasuđivanja, to je način da se ljudi otjeraju u zlo. Pa ipak, kad je vršeno nad drugima, ćutao sam, odbijao sam da donosim presudu, prebacujući odgovornost na druge, ili se navikavajući

da ne mislim o onome što nije moja krivica, priznajući da se čak ponekad mora učiniti zlo radi većeg i važnijeg dobra. Ali kad je bič vlasti pogodio mog brata, i mene je rasjekao do krvi. Nejasno mislim da je mjera surova, poznajem tog mladića, nesposoban je za zločin. Ali, evo, ne branim ga dovoljno čvrsto, a njih ne opravdavam, čini mi se samo da su mi svi zajedno nanijeli zlo, gotovo podjednako, poremetili me, suočili me sa životom izvan moje prave putanje, natjerali me da se određujem. Šta sam ja sad? Zakržljali brat ili nesigurni derviš? Jesam li izgubio ljudsku ljubav ili sam oštetiо čvrstinu vjere, izgubivši tako sve? Volio bih da plačem zbog brata, ma kakav da je, ili da budem tvrdi branilac zakona, makar i brat bio u pitanju, makar i žaleći. A ne mogu ni jedno ni drugo.

Uputstvo za pisanje eseja

- Odredi glavni motiv romana *Derviš i smrt*.
- Protumači zašto se Ahmed Nurudin opredijelio za derviški poziv; kako se pripadnost derviškom redu odrazila na njegova promišljanja o životu i sudbini pojedinca.
- Zbog čega Nurudin osjeća da više ne pripada nijednoj strani, šta pojačava *muku odlučivanja*? Iznesi primjer književnog junaka, koji takođe strada, jer je predodređen da napravi izbor.
- Kakva će promjena proizići iz sukoba dogme i realnog života?
- Objasni kako će prijateljstvo sa Hasanom navesti derviša na preispitivanje načela humanosti i morala izvan svijeta religije.
- Do kakvih spoznaja dolazi Nurudin nakon posjete muselimu, kadiji i muftiji?
- U zaključku obrazloži kada svaka dogma, moral i načelo gube smisao u odnosu na pojedinačnu egzistenciju.

2. Pojedinac i društvo u ogledalu predrasuda

Uputstvo za pisanje eseja

- Objasni značenje pojma *stereotip*, kako se može definisati?
- Šta je glavni uzrok stereotipa i zašto im svi u nekim situacijama pribjegavamo?
- Navedi i objasni najčešće predrasude koje se kod pojedinca formiraju pod uticajem porodičnog vaspitanja i roditeljskog autoriteta.
- Ukaži na negativnu percepciju pojedinih društvenih zajednica uzrokovanu stereotipima.
- Opiši kako izgledaju pojedine profesije u ogledalu stereotipa.
- Objasni koliko su ukalupljena i rigidna mišljenja opasna po društvo i pojedinca. Navedi primjer ekstremnih posljedica predrasuda.
- Iznesi svoje mišljenje: na koji se način stereotipi mogu promijeniti ili suzbiti.

25 bodova

1.

2.

3.

4.

5.

6.

7.

8.

9.

10.

1.

2.

3.

4.

5.

6.

7.